

PHÂN TÍCH CÂU THƠ “LÀM ƠN HÁ DỄ TRÔNG NGƯỜI TRẢ ƠN” TRONG ĐOẠN TRÍCH “LỤC VÂN TIÊN CỨU KIỆU NGUYỆT NGA” CỦA NGUYỄN ĐÌNH CHIỂU

1. Dàn ý phân tích câu thơ “Làm ơn há dễ trông người trả ơn” trong đoạn trích “Lục Vân Tiên cứu Kiều Nguyệt Nga” của Nguyễn Đình Chiểu

a. Mở bài:

Giới thiệu tác giả tác phẩm. Dẫn câu thơ: “Làm ơn há dễ trông người trả ơn”

b. Thân bài

- Giải thích câu nói: “Làm ơn há dễ trông người trả ơn”

- Cảnh đánh cướp thể hiện tài năng võ thuật, sự mưu trí, khỏe khoắn của Lục Vân Tiên:

+ “Bẻ cây làm gậy nhằm làng xông vô”: câu thơ thể hiện sự gan dạ, không do dự lao tới cứu người.

+ “Kêu rằng: Bớ đảng hung đồ!/Chớ quen làm thói hồ đồ hại dân.”: hai câu thơ cho thấy bản tính quân tử, minh bạch của Lục Vân Tiên. Trước khi ra tay, chàng tuyên bố lí do sự ra tay của chàng là vì chính nghĩa, việc ra tay cũng minh bạch, không phải đánh lén.

+ Trận đánh gay cấn, “bốn phía bủa vây bịt bùng” vô cùng nguy hiểm, nhưng càng cho thấy tài năng của Lục Vân Tiên: “tả đột hữu xông/ Khác nào Triệu Tử phá vòng Đương Dương”.

⇒ Hình ảnh so sánh Lục Vân Tiên với nhân vật anh hùng Triệu Tử, tả đột hữu xông, câu thơ với giọng điệu nhanh, dứt khoát, tất cả thể hiện sức mạnh của nhân vật.

- Kết quả của trận đánh: kẻ cướp thua tan tác, bỏ cả gươm giáo, thủ lĩnh Phong Lai bị Vân Tiên tiêu diệt.

⇒ Lời thơ như tiếng reo hò trước sự thắng lợi của công lí. Hình ảnh Lục Vân Tiên qua trận đánh trở thành hình ảnh một người anh hùng thượng võ, bênh vực kẻ yếu, trừ gian diệt ác cho nhân dân

Tính cách, phẩm chất của Lục Vân Tiên và Kiều Nguyệt Nga thể hiện qua màn đối đáp trả ơn.

- Khi thấy tiếng than khóc trong xe ngựa, Vân Tiên hỏi chuyện, “động lòng” trước cảnh hai cô gái gặp nguy, khẳng định đã trừ hết kẻ gian.

- + Ngăn không cho hai cô gái ra ngoài: tư tưởng nam nữ thụ thụ bất thân thời phong kiến.
- + Hỏi thăm tên tuổi và lí do hai người bị nạn giữa đường.
- ⇒ Từ ngôn ngữ mộc mạc, giản dị thể hiện tinh thần võ tướng khi tả cảnh đánh kẻ ác, tác giả chuyển qua sử dụng ngôn ngữ trang trọng để xây dựng đoạn hội thoại. Từ đó cho thấy cả hai nhân vật đều là người có học thức, trọng tôn ti trật tự.
- Khi biết người cứu mình là một trang nam tử hán, Kiều Nguyệt Nga đã kể rõ sự tình: nàng cùng ti thiếp lên đường đến nơi cha đang làm quan, giữa đường gặp cướp may nhờ Vân Tiên cứu. Tính cách và sự giáo dục của nàng thể hiện qua những câu:
 - + Làm con dâu dám cãi cha: đặt chữ hiếu lên trước tiên, không quản khó khăn vất vả của bản thân.
 - + Tiết trăm năm cũng bỏ đi một hồi: quan trọng danh tiết.
 - + Muốn lạy tạ ơn cứu mạng của Vân Tiên, mong chàng đi cùng để cha con nàng báo ơn
- ⇒ Qua đây ta thấy một nhân vật Kiều Nguyệt Nga biết trước sau, hiếu thuận, lễ tiết, là một tiểu thư khuê các có học thức, nghĩa tình.
- Khi nhận được ngỏ ý tạ ơn của Nguyệt Nga, Vân Tiên liền từ chối: “Làm ơn há dễ trông người trả ơn/ Nhớ câu kiến ngãi bất vi/ Làm người thế ấy cũng phi anh hùng”.
- + Tô đậm thêm phẩm chất con người trượng nghĩa.
- + Thể hiện một phương châm sống của đấng nam nhi thời phong kiến: thấy việc nghĩa mà không làm thì không phải là anh hùng
- ⇒ Tác giả thông qua nhân vật Lục Vân Tiên nhắc lại những đạo lí làm người cần có ở một trang nam nhi, thông qua Kiều Nguyệt Nga ca ngợi vẻ đẹp chính chuyên của người phụ nữ Việt Nam.
- Nghệ thuật miêu tả nhân vật sử dụng nhiều đối thoại, hành động, ít miêu tả ngoại hình, nội tâm, bởi tác giả sáng tác trong hoàn cảnh bị mù lòa, ông đọc để người khác ghi chép lại nên truyện mang tính chất truyền khẩu. Qua lời nói và hành động, nhân vật bộc lộ tính cách, phẩm chất.
- Ngôn ngữ thơ mộc mạc như lời ăn tiếng nói hằng ngày, đậm tính Nam Bộ. Thể thơ lục bát dễ nhớ.
- Sử dụng nhiều hình ảnh so sánh, điển tích, triết luận.

c. Kết bài

Nêu cảm nghĩ của em về đoạn trích và câu thơ: “Làm ơn há dễ trông người trả ơn”

2. Phân tích câu thơ “Làm ơn há dễ trông người trả ơn” trong đoạn trích “Lục Vân Tiên cứu Kiều Nguyệt Nga” của Nguyễn Đình Chiểu

Tác phẩm "Lục Vân Tiên" là một truyện thơ rất nổi tiếng của Nguyễn Đình Chiểu - một nhà thơ lớn của miền Nam trong thế kỉ XIX. Sau khi Kiều Nguyệt Nga được Lục Vân Tiên cứu thoát khỏi bọn lâu la, tướng cướp Phong Lai, nàng đã vô cùng cảm động và muốn được đền đáp công ơn người anh hùng. Nhưng Lục Vân Tiên chỉ cười và khước từ một cách cao thượng "Làm ơn ơn há dễ trông người trả ơn".

Lục Vân Tiên cứu Kiều Nguyệt Nga là một đoạn thơ hào hùng, đầy kịch tính và rất hấp dẫn trong truyện thơ của Nguyễn Đình Chiểu. Chuyện đánh cướp, chuyện trai tài gái sắc gặp gỡ, nói với nhau những câu chí tình chí nghĩa, làm người đọc cảm động và không bao giờ quên.

Qua câu nói của Vân Tiên, nhà thơ Nguyễn Đình Chiểu đề cao tư tưởng nhân nghĩa cao đẹp. Người giàu lòng nhân nghĩa có tình nhân ái bao la, biết căm thù cái ác, ghét bắt công. Người nhân nghĩa vì hạnh phúc của nhân dân mà hành động dũng cảm bên vực, che chở kẻ làm than. Họ không màng danh lợi, vô tư, khảng khái, trọng nghĩa khinh tài, hào hiệp, vị tha...

“Làm ơn há dễ trông người trả ơn.”

Câu nói ấy thể hiện một lẽ sống đẹp, và nhà thơ đã ca ngợi một quan niệm anh hùng rất cao đẹp và tiến bộ. Lục Vân Tiên đã hành động một cách quyết liệt, vì một chân lý, như người xưa đã nói: "Lộ kiến bất bình, bạt đao tương trợ" (giữa đường thấy việc bất bình, rút gươm ra giúp sức). Người anh hùng lấy cái nghĩa làm trọng, coi cái chết nhẹ tựa lông hồng, sẵn sàng dấn thân vào rừng gươm giáo để cứu người, cứu đời. Câu nói của Lục Vân Tiên phản ánh ước mơ khát vọng cháy bỏng của nhà thơ yêu nước miền Nam. Xã hội Việt Nam trong thế kỉ XIX là một xã hội loạn lạc, vô cùng đen tối: vua quan tham lam tàn bạo, cướp bóc nổi lên như ong, đạo đức suy vi, nhan nhân bọn bạc ác tinh ma, lừa thầy phản bạn như cha con Võ Thái Loan, Trịnh Hâm, Bùi Kiệm... Nhà thơ mong chờ, hi vọng xuất hiện nhiều con người tài, đức như Lục Vân Tiên, Kiều Nguyệt Nga, Vương Tử Trực, Hớn Minh, những con người nghĩa khí như ông Quán, ông Tiều, lão bà, ông Ngư, tiểu đồng,...

Người đọc xúc động khi nghe Ngự ông nói với Vân Tiên, sau khi chàng gặp nạn được gia đình ông cứu sống:

*"Ngự rằng: Lòng lão chẳng mơ,
Đốc lòng nhân nghĩa há chờ trả ơn".*

"Truyện Lục Vân Tiên" ra đời cách chúng ta khoảng 150 năm. Nhiều nhân vật trong truyện thơ có một sức sống lâu bền kì lạ và rất hấp dẫn. Hành động anh hùng vị nghĩa của nhân vật Lục Vân Tiên vẫn có nhiều ý nghĩa tích cực đối với con người Việt Nam xưa nay. Tinh thần hào hiệp nghĩa khí của người nông dân Nam Bộ kiên cường chống phong kiến và đế quốc là điều ta cảm nhận được qua những vần thơ Nguyễn Đình Chiểu.

3. Em nghĩ gì về câu thơ “Làm ơn há dễ trông người trả ơn” trong đoạn trích “Lục Vân Tiên cứu Kiều Nguyệt Nga” của Nguyễn Đình Chiểu

Truyện Lục Vân Tiên là truyện thơ nổi tiếng nhất của Nguyễn Đình Chiểu, nhà thơ lớn của miền Nam trong thế kỉ XIX. Lục Vân Tiên và Kiều Nguyệt Nga là linh hồn của tác phẩm. Là hai nhân vật lý tưởng, đẹp đẽ: chàng trai văn võ song toàn "Văn đã khởi phụng đẳng giao - Võ thêm ba lược sáu thao ai hì", người thiếu nữ thì "vóc ngọc mình vàng", đoan trang, giàu tình cảm và vô cùng chung thủy.

Nhân vật Kiều Nguyệt Nga có nhan sắc tuyệt thế “vóc ngọc mình vàng”, đoan trang, thủy chung trong tình yêu.

Đoạn thơ “Lục Vân Tiên cứu Kiều Nguyệt Nga” rất hào hùng, hấp dẫn, đầy kịch tính. Chuyện anh hùng đánh cướp cứu dân, chuyện anh hùng, giai nhân tương ngộ được nhà thơ kể lại một cách sinh động, lôi cuốn, làm ta nhớ mãi.

Trên đường sang Hà Khê thăm cha, Kiều Nguyệt Nga bị lũ cướp Phong Lai bắt đem về sơn trại. Vân Tiên đã đánh bọn cướp, cứu Kiều Nguyệt Nga. Thoát khỏi tay bọn hung đồ, Kiều Nguyệt Nga chân thành và cảm động thổ lộ:

*"Gấm câu báo đức thù công,
Lấy chi cho phỉ tấm lòng cùng người".*

Nhưng Lục Vân Tiên đã “cười” và khước từ một cách cao thượng:

“Làm ơn há dễ trông người trả ơn”.

Câu nói ấy biểu lộ một cách ứng xử cao đẹp của Lục Vân Tiên, thể hiện phong cách của kẻ sĩ trọng nghĩa khinh tài. Đối với bọn bất lương, chàng nghiêm khắc lên án “chớ quen làm

thói hồ đồ hại dân”. Chàng đã “ra sức anh hào” dũng cảm đánh tan ‘lũ kiến chòm ong’, quyết trừng phạt tên tướng cướp Phong Lai. Vân Tiên đã đánh cướp để bảo vệ nhân dân, vì sự sống yên vui và hạnh phúc của nhân dân:

*"Tôi xin ra sức anh hào,
Cứu người cho khỏi lao đao buổi này!"*

Đó là thái độ yêu, ghét dứt khoát, rõ ràng, một quan niệm sống đẹp: “Bởi chường hay ghét cũng là hay thương”.

Đối với Kiều Nguyệt Nga, Vân Tiên đã xử sự như thế nào? Hành động dũng cảm đánh cướp của Lục Vân Tiên đã làm cho nàng vô cùng khâm phục và biết ơn. Nhờ chàng cứu giúp mà nàng thoát khỏi bàn tay bọn Phong Lai, bảo toàn được danh giá, phẩm tiết. Nàng đã làm đúng đạo lí, muốn được “báo đức thù công” người quân tử. Nếu Vân Tiên vui vẻ nhận sự đền ơn của người đẹp, thì đó cũng là chuyện thường tình, chính đáng. Nhưng chàng đã “cười” một nụ cười rất tươi, khảng khái khước từ sự trả ơn của người mắc nạn được mình cứu giúp. Chàng đã hành động theo lí tưởng anh hùng, lấy việc cứu nhân độ thế làm niềm vui hạnh phúc. Chàng đã cười vui vẻ khi nghe người đẹp nói đến “bạc vàng”, đến “báo đức thù công”. Câu nói của Lục Vân Tiên cho ta thấy chàng là một anh hùng vị nghĩa, có tâm hồn đẹp, cao thượng, giàu nghĩa khí, thấy việc bất bình, ngang trái, quyết ra tay hành động, không lùi bước trước mọi nguy hiểm. Câu nói vang lên như một lời thề:

*"Nhớ cân kiến ngãi bất vi,
Làm người thế ấy cũng phi anh hùng".*

Qua câu nói của Lục Vân Tiên, nhà thơ Nguyễn Đình Chiểu đề cao tư tưởng nhân nghĩa có tình thương bao la, ghét bất công, căm thù cái ác. Người nhân nghĩa sống vì lẽ phải, hành động vì tính mạng và hạnh phúc của nhân dân, dũng cảm bênh vực, che chở kẻ bị áp bức đau khổ. Họ không màng danh lợi, rất hào hiệp, vị tha.

“Làm ơn há dễ trông người trả ơn”, câu nói ấy thể hiện một lẽ sống đẹp. Nguyễn Đình Chiểu đã ca ngợi một quan niệm anh hùng rất cao đẹp và tiến bộ, như người xưa đã nói: “Lộ kiến bất bình, bạt đao tương trợ”, hoặc:

*"Anh hùng tiếng đã gọi rằng,
Giữa đường dấu thấy bất bằng mà tha!"*

(Truyện Kiều - Nguyễn Du)

Người anh hùng chân chính lấy cái nghĩa làm trọng, coi cái chết nhẹ tựa lông hồng, sẵn sàng dấn thân vào rừng gươm biển giáo để cứu người, cứu đời. Câu nói của Lục Vân Tiên phản ánh ước mơ khát vọng cháy bỏng của nhà thơ yêu nước Nam Bộ. Xã hội phong kiến Việt Nam trong thế kỉ XIX vô cùng thối nát, loạn lạc. Vua quan tham lam độc ác, cướp bóc nổi lên như ong, nhan nhản kẻ bất lương bất nghĩa, lừa thầy, phản bạn như cha con Võ Thế Loan, Trịnh Hâm, Bùi Kiệm,... Nhà thơ hi vọng mong chờ xuất hiện nhiều người tài đức như Lục Vân Tiên, Kiều Nguyệt Nga, Vương Tử Trực, Hớn Minh; nhưng con người hào hiệp nghĩa khí như ông Quán, ông Tiều, ông Ngư, Tiểu Đổng,...

Qua đây có thể thấy Nguyễn Đình Chiểu đã có một câu [thơ hay](#) tóm được hết phẩm chất tốt đẹp của ông cha ta cho đến nay. Tuy rằng [cuộc sống](#) ngày nay làm cho họ có thể bị nghi ngờ không tin tưởng lẫn nhau nhưng những người có hoàn cảnh khó khăn thật sự thì vẫn được quan tâm của xã hội. Còn những kẻ lợi dụng lòng thương của mọi người ấy sẽ không có kết cục tốt đẹp đâu.

www.eLib.vn